

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

29.10 2018 р.

м. Київ

№ 1165

Про затвердження стандарту
вищої освіти за спеціальністю
073 «Менеджмент»
для першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти

Відповідно до частини шостої статті 10, підпункту 16 частини першої статті 13 Закону України «Про вищу освіту», з урахуванням Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 р. № 600 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 р. № 1648), та рішення Колегії Міністерства освіти і науки України від 24.04.2018 р., протокол № 4/3-4,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити стандарт вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що додається.

2. Установити, що стандарт вищої освіти, затверджений пунктом 1 цього наказу, вводиться в дію з 2018/2019 навчального року.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Рашкевича Ю. М.

Міністр

Л. М. Гриневич

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
29.10.2018. р. № 1165

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ **Перший (бакалаврський) рівень**
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ **Бакалавр**
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ **07 “Управління та адміністрування”**
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ **073 “Менеджмент”**
(код та найменування спеціальності)

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київ
2018

I – Преамбула

(зміни внесено відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 05.12.2018 № 1338)

Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь «бакалавр». Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування», спеціальність: 073 «Менеджмент».

Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 року №1165.

Розробники Стандарту члени науково-методичної підкомісії зі спеціальності 073 «Менеджмент»:

Лепейко Тетяна Іванівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця;

Мельник Ольга Григорівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка»;

Жилінська Оксана Іванівна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Павленко Олена Пантеліївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту природоохоронної діяльності Одеського державного екологічного університету;

Алькама Віктор Григорович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управлінських технологій Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК»;

Бай Сергій Іванович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Київського національного торговельно-економічного університету;

Бардась Артем Володимирович, доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту виробничої сфери Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет»;

Бушуєв Сергій Дмитрович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри управління проектами Київського національного університету будівництва та архітектури;

Кабаков Юрій Борисович, кандидат технічних наук, директор Органу сертифікації персоналу Української асоціації якості;

Краснокутська Наталія Станіславівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та оподаткування Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;

Кузнецова Інна Олексіївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту організацій та зовнішньоекономічної діяльності Одеського національного економічного університету;

Маркіна Ірина Анатоліївна, доктор економічних наук, завідувач кафедри менеджменту Полтавської державної аграрної академії;

Новікова Марина Миколаївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Соболь Сергій Миколайович, кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»;

Федулова Ірина Валентинівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та адміністрування Національного університету харчових технологій.

Стандарт розглянуто та схвалено на засіданні робочої групи підкомісії зі спеціальності 073 «Менеджмент» науково-методичної комісії № 6 з бізнесу, управління та права 06.09.2016 р., протокол № 4.

Фахову експертизу проводили:

1. *Горохова Людмила Петрівна*, директор Української асоціації з розвитку менеджменту та бізнес освіти (УАРМБО);
2. *Верба Вероніка Анатоліївна*, доктор економічних наук, професор, віцепрезидент Всеукраїнської асоціації консультантів з управління, директор Інституту управлінського консультування Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана;
3. *Григорак Марія Юріївна*, кандидат економічних наук, доцент, президент Асоціації «Український логістичний альянс».

Методичну експертизу проводили:

1. *Калашнікова Світлана Андріївна*, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту вищої освіти НАПН України;
2. *Таланова Жаннета Василівна*, доктор педагогічних наук, доцент, с.н.с., менеджер з аналітичної роботи Національного Еразмус+ офісу в Україні;
3. *Козієвська Олена Іванівна*, кандидат наук з державного управління, заступник керівника Секретаріату, Комітет Верховної Ради України з питань освіти і науки;
4. *Ставицький Андрій Володимирович*, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Стандарт розглянуто та схвалено на засіданні сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України 22.11.2016 р. протокол № 9.

Стандарт розглянуто Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Федерацією роботодавців України

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень та пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 073 «Менеджмент» науково-

методичної комісії № 6 з бізнесу, управління та права Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 2 від 18.04.2018 р.).

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Назва галузі знань	07 Управління та адміністрування
Назва спеціальності	073 Менеджмент
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень
Освітня кваліфікація	Бакалавр менеджменту за спеціалізацією (зазначити назву спеціалізації, за наявності)
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти – Бакалавр Спеціальність – Менеджмент Спеціалізація – (зазначити назву спеціалізації, за наявності) Освітня програма (зазначити назву)
Опис предметної області	<ul style="list-style-type: none"> - Об'єкт вивчення: управління організаціями та їх підрозділами. - Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних вирішувати практичні проблеми та складні спеціалізовані задачі, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, у сфері управління організаціями та їх підрозділами. - Теоретичний зміст предметної області: парадигми, закони, закономірності, принципи, історичні передумови розвитку менеджменту; концепції системного, ситуаційного, адаптивного, антисипативного, антикризового, інноваційного, проектного менеджменту тощо; функції, методи, технології та управлінські рішення у менеджменті. - Методи, методики та технології: загальнонаукові та специфічні методи дослідження (розрахунково-аналітичні, економіко-статистичні, економіко-математичні, експертного оцінювання, фактологічні, соціологічні, документальні, балансові тощо); методи реалізації функцій менеджменту (методи маркетингових досліджень; методи економічної діагностики; методи прогнозування і планування; методи проектування організаційних структур управління; методи мотивування; методи контролювання; методи оцінювання соціальної, організаційної та економічної ефективності в менеджменті тощо). методи менеджменту (адміністративні, економічні, соціально-психологічні, технологічні); технології обґрунтування управлінських рішень (економічний аналіз, імітаційне моделювання, дерево рішень тощо). - Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно-

	комунікаційне обладнання, інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються в менеджменті.
Академічні права випускників	Мають право продовжити навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.

III Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти (зміни внесено відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 28.05.2021 № 593)

Обсяг освітньої програми у ЄКТС	<p>- на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС,</p> <p>- на базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста), обсягом не більше ніж 120 кредитів ЄКТС.</p> <p>На основі ступеня «фаховий молодший бакалавр» заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше ніж 60 кредитів ЄКТС, отриманих за попередньою освітньою програмою фахової передвищої освіти.</p> <p>Прийом на основі ступенів «молодший бакалавр», «фаховий молодший бакалавр» або освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» здійснюється за результатами зовнішнього незалежного оцінювання в порядку, визначеному законодавством</p> <p>Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених цим стандартом вищої освіти.</p>
---------------------------------	--

IV Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.
Загальні компетентності	<p>1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на</p>

	<p>основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.</p> <p>4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях</p> <p>5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>14. Здатність працювати у міжнародному контексті.</p> <p>15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p>
<p>Спеціальні компетентності</p>	<p>1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.</p> <p>2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.</p> <p>3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.</p> <p>4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.</p> <p>5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту,</p> <p>6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.</p> <p>8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.</p> <p>9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.</p> <p>10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.</p> <p>11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.</p> <p>12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми</p>

	<p>організації, формувати обґрунтовані рішення.</p> <p>13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.</p>
--	---

V - Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
7. Виявляти навички організаційного проектування.
8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.
11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.
12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.
14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.
15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.
16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

VI - Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи
Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)	Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми в сфері управління, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів економічної науки. У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та списування. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу,

VII Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У закладах вищої освіти повинна функціонувати система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням закладу вищої освіти оцінюється Національним агентством із забезпечення

якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

ІХ Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

1. Закон «Про вищу освіту» // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>(дата звернення:25.09.2018).
2. Закон «Про освіту» // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>(дата звернення:25.09.2018).
3. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010(Редакція від 30.11.2017)// База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>(дата звернення:25.09.2018).
4. Національна рамка кваліфікацій // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>(дата звернення:25.09.2018).
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (редакція від 30.11.2017)// База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>(дата звернення:25.09.2018).
6. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти //URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>

Корисні посилання:

7. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) // URL:http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf(дата звернення:25.09.2018).
8. Data for SustainableDevelopment Goals.ISCED (МСКО) 2011 //URL:<http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>(дата звернення:25.09.2018).
9. Data for SustainableDevelopment Goals.ISCED-F (МСКО-Г) 2013 // URL:<http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>(дата звернення:25.09.2018).

Пояснювальна записка

Таблиця 1.

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК (за 6-м рівнем, бакалаврським)

Класифікація компетентностей за НРК	Знання		Уміння		Комунікація		Автономія та відповідальність		
	Зн1	Зн2	Ум1	Ум2	К1	К2	АВ1	АВ2	
	Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень	Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів		Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію	Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах	Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
Загальні компетентності									
ЗК1					К1, К2		АВ1		
ЗК2	ЗН1, ЗН2				К1				
ЗК3	ЗН1, ЗН2		УМ1						
ЗК4			УМ1						
ЗК5			УМ1						
ЗК6					К1, К2				
ЗК7					К1, К2				
ЗК8	ЗН1		УМ1		К1		АВ2		
ЗК9			УМ1		К1		АВ1, АВ2		
ЗК10	ЗН1, ЗН2		УМ1						
ЗК11			УМ1		К2				
ЗК12			УМ1		К2				
ЗК13					К1, К2		АВ1		
ЗК14					К1, К2		АВ1		
ЗК15					К1, К2		АВ1		
Спеціальні (фахові) компетентності									
СК1	ЗН2		УМ1						
СК2					К2				
СК3					К2				
СК4			УМ1						
СК5	ЗН2				К2				
СК6									
СК7	ЗН1		УМ1						
СК8			УМ1						
СК9									
СК10					К1		АВ1		
СК11							АВ1		
СК12	ЗН1								
СК13			УМ1				АВ1		
СК14	ЗН1				К1				
СК15					К1		АВ2		

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання	Інтегральна компетентність	Загальні компетентності															Спеціальні (фахові) компетентності																
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
1	З'ясувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	+	+																														
2	Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.	+	+																														
3	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства	+			+	+																											
4	Демонструвати навички виявлення	+			+											+													+				

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України

29.10.2018 № 1165

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ **Перший (бакалаврський) рівень**
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ **Бакалавр**
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ **07 “Управління та адміністрування”**
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ **073 “Менеджмент”**
(код та найменування спеціальності)

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київ
2018

I – Преамбула

Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь «бакалавр». Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування», спеціальність: 073 «Менеджмент».

Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 року №1165.

Розробники Стандарту члени науково-методичної підкомісії зі спеціальності 073 «Менеджмент»:

Лепейко Тетяна Іванівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця;

Мельник Ольга Григорівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка»;

Жилінська Оксана Іванівна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Павленко Олена Пантеліївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту природоохоронної діяльності Одеського державного екологічного університету;

Алькама Віктор Григорович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управлінських технологій Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК»;

Бай Сергій Іванович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Київського національного торговельно-економічного університету;

Бардась Артем Володимирович, доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту виробничої сфери Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет»;

Бушуєв Сергій Дмитрович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри управління проектами Київського національного університету будівництва та архітектури;

Кабаков Юрій Борисович, кандидат технічних наук, директор Органу сертифікації персоналу Української асоціації якості;

Краснокутська Наталія Станіславівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та оподаткування Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;

Кузнецова Інна Олексіївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту організацій та зовнішньоекономічної діяльності Одеського національного економічного університету;

Маркіна Ірина Анатоліївна, доктор економічних наук, завідувач кафедри менеджменту Полтавської державної аграрної академії;

Новікова Марина Миколаївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Соболь Сергій Миколайович, кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»;

Федулова Ірина Валентинівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та адміністрування Національного університету харчових технологій.

Стандарт розглянуто та схвалено на засіданні робочої групи підкомісії зі спеціальності 073 «Менеджмент» науково-методичної комісії № 6 з бізнесу, управління та права 06.09.2016 р., протокол № 4.

Фахову експертизу проводили:

1. *Горохова Людмила Петрівна*, директор Української асоціації з розвитку менеджменту та бізнес освіти (УАРМБО);
2. *Верба Вероніка Анатоліївна*, доктор економічних наук, професор, віцепрезидент Всеукраїнської асоціації консультантів з управління, директор Інституту управлінського консультування Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана;
3. *Григорак Марія Юріївна*, кандидат економічних наук, доцент, президент Асоціації «Український логістичний альянс».

Методичну експертизу проводили:

1. *Калашнікова Світлана Андріївна*, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту вищої освіти НАПН України;
2. *Таланова Жаннета Василівна*, доктор педагогічних наук, доцент, с.н.с., менеджер з аналітичної роботи Національного Еразмус+ офісу в Україні;
3. *Козієвська Олена Іванівна*, кандидат наук з державного управління, заступник керівника Секретаріату, Комітет Верховної Ради України з питань освіти і науки;
4. *Ставицький Андрій Володимирович*, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Стандарт розглянуто та схвалено на засіданні сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України 22.11.2016 р. протокол № 9.

Стандарт розглянуто Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Федерацією роботодавців України

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень та пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 073 «Менеджмент» науково-методичної комісії № 6 з бізнесу, управління та права Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 2 від 18.04.2018 р.).

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Назва галузі знань	07 Управління та адміністрування
Назва спеціальності	073 Менеджмент
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень
Освітня кваліфікація	Бакалавр менеджменту за спеціалізацією (зазначити назву спеціалізації, за наявності)
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти – Бакалавр Спеціальність – Менеджмент Спеціалізація – (зазначити назву спеціалізації, за наявності) Освітня програма (зазначити назву)
Опис предметної області	<p>- Об'єкт вивчення: управління організаціями та їх підрозділами.</p> <p>- Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних вирішувати практичні проблеми та складні спеціалізовані задачі, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, у сфері управління організаціями та їх підрозділами.</p> <p>- Теоретичний зміст предметної області: парадигми, закони, закономірності, принципи, історичні передумови розвитку менеджменту; концепції системного, ситуаційного, адаптивного, антисипативного, антикризового, інноваційного, проектного менеджменту тощо; функції, методи, технології та управлінські рішення у менеджменті.</p> <p>- Методи, методики та технології: загальнонаукові та специфічні методи дослідження (розрахунково-аналітичні, економіко-статистичні, економіко-математичні, експертного оцінювання, фактологічні, соціологічні, документальні, балансові тощо); методи реалізації функцій менеджменту (методи маркетингових досліджень; методи економічної діагностики; методи прогнозування і планування; методи проектування організаційних структур управління; методи мотивування; методи контролювання; методи оцінювання соціальної, організаційної та економічної ефективності в менеджменті тощо). методи менеджменту (адміністративні, економічні, соціально-психологічні, технологічні); технології обґрунтування управлінських рішень (економічний аналіз, імітаційне моделювання, дерево рішень тощо).</p> <p>- Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються в менеджменті.</p>

Академічні права випускників	Мають право продовжити навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.
------------------------------	--

III Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

Обсяг освітньої програми у ЄКТС	<p>- на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС,</p> <p>- на базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста), обсягом не більше ніж 120 кредитів ЄКТС.</p> <p>Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених цим стандартом вищої освіти.</p>
---------------------------------	---

IV Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

	<p>7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>14. Здатність працювати у міжнародному контексті.</p> <p>15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p>
<p>Спеціальні компетентності</p>	<p>1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.</p> <p>2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.</p> <p>3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.</p> <p>4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.</p> <p>5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту,</p> <p>6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.</p> <p>8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.</p> <p>9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.</p> <p>10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.</p> <p>11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.</p> <p>12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.</p> <p>13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.</p>

V - Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
7. Виявляти навички організаційного проектування.
8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.
11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.
12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.
14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.
15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.
16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

VI - Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи
---	--

Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)	<p>Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми в сфері управління, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів економічної науки.</p> <p>У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та списування.</p> <p>Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу,</p>
---	--

VII Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У закладах вищої освіти повинна функціонувати система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням закладу вищої освіти оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

ІХ Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

1. Закон «Про вищу освіту» // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>(дата звернення:25.09.2018).
2. Закон «Про освіту» // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>(дата звернення:25.09.2018).
3. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010(Редакція від 30.11.2017)// База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>(дата звернення:25.09.2018).
4. Національна рамка кваліфікацій // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>(дата звернення:25.09.2018).
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (редакція від 30.11.2017)// База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>(дата звернення:25.09.2018).
6. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти //URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>

Корисні посилання:

7. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) // URL:http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf(дата звернення:25.09.2018).
8. Data for SustainableDevelopment Goals.ISCED (МСКО) 2011 //URL:<http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>(дата звернення:25.09.2018).
9. Data for SustainableDevelopment Goals.ISCED-F (МСКО-Г) 2013 // URL:<http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>(дата звернення:25.09.2018).

Генеральний директор директорату
вищої освіти і освіти дорослих

О. І. Шаров

Пояснювальна записка

Таблиця 1.

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК (за 6-м рівнем, бакалаврським)

Класифікація компетентностей за НРК	Знання		Уміння		Комунікація		Автономія та відповідальність	
	Зн1	Зн2	Ум1		К1	К2	АВ1	АВ2
	Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень	Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів		Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності		Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах	Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб
Загальні компетентності								
ЗК1					К1, К2		АВ1	
ЗК2	ЗН1, ЗН2				К1			
ЗК3	ЗН1, ЗН2		УМ1					
ЗК4			УМ1					
ЗК5			УМ1					
ЗК6					К1, К2			
ЗК7					К1, К2			
ЗК8	ЗН1		УМ1		К1		АВ2	
ЗК9			УМ1		К1		АВ1, АВ2	
ЗК10	ЗН1, ЗН2		УМ1					
ЗК11			УМ1		К2			
ЗК12			УМ1		К2			
ЗК13					К1, К2		АВ1	
ЗК14					К1, К2		АВ1	
ЗК15					К1, К2		АВ1	
Спеціальні (фахові) компетентності								
СК1	ЗН2		УМ1					
СК2					К2			
СК3					К2			
СК4			УМ1					
СК5	ЗН2				К2			
СК6								
СК7	ЗН1		УМ1					
СК8			УМ1					
СК9								
СК10					К1		АВ1	
СК11							АВ1	
СК12	ЗН1							
СК13			УМ1				АВ1	
СК14	ЗН1				К1			
СК15					К1		АВ2	

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання	Інтегральна компетентність	Загальні компетентності															Спеціальні (фахові) компетентності															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1	З'ясувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	+	+																													
2	Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.	+	+																													
3	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства	+			+	+				+	+									+	+	+						+				
4	Демонструвати навички виявлення	+			+							+	+					+									+		+			

